

1.2

คดีเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ

Highlight

- การวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจขององค์กรตามรัฐธรรมนูญเป็นคดีประเภทหนึ่งซึ่งอยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ
- “องค์กรตามรัฐธรรมนูญ” ที่มีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยคดีประเภทนี้ จำกัดเฉพาะสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี และองค์กรอิสระ
- ศาลรัฐธรรมนูญจะรับพิจารณาเฉพาะปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วเท่านั้น โดยอาจเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับองค์กรตามรัฐธรรมนูญองค์กรเดียว หรือเป็นการโต้แย้งหน้าที่และอำนาจระหว่างองค์กรก็ได้

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 210 วรรคหนึ่ง (2)
- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 7 (2) และมาตรา 44

รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับรัฐใน 2 มิติ มิติแรกพูดถึงการจัดโครงสร้างพื้นฐานของรัฐ ส่วนอีกมิติหนึ่งจะเป็นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชน กล่าวเฉพาะมิติแรกคือในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างของรัฐ รัฐธรรมนูญจะกำหนดว่ารัฐ ๆ นั้นเป็นรัฐเดี่ยวหรือสหพันธรัฐ ประมุขของรัฐจะเป็นพระมหากษัตริย์หรือประธานาธิบดี การปกครองจะเป็นระบอบประชาธิปไตยหรือระบอบอื่น ตลอดจนพูดถึงองค์กรของรัฐในระดับรัฐธรรมนูญว่าจะมีกี่องค์กร อะไรบ้าง และองค์กรเหล่านั้นจะมีความสัมพันธ์ต่อกันอย่างไร

หากใครได้อ่านรัฐธรรมนูญของไทยฉบับปัจจุบันจะพบว่ามี การพูดถึงองค์กรตามรัฐธรรมนูญหลายองค์กร ได้แก่ รัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์กรอิสระ และองค์กรอัยการ โดยทั่วไปรัฐธรรมนูญจะกำหนดโครงสร้างหรือองค์ประกอบ รวมถึงหน้าที่และอำนาจขององค์กรเหล่านี้ว่ามีอะไรบ้าง กรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งอาจเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับองค์กรใดองค์กรหนึ่ง หรือเป็นความขัดแย้งเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจระหว่างองค์กร ศาลรัฐธรรมนูญจะเป็นผู้ที่มีอำนาจเข้ามาชี้ขาด

อย่างไรก็ดี ปัญหาที่ศาลรัฐธรรมนูญจะมีอำนาจวินิจฉัย ต้องเป็นปัญหาของ *สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี และองค์กรอิสระอีก 5 องค์กร คือ คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน (คตง.) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) รวมถึงผู้ตรวจการแผ่นดิน* เท่านั้น ศาลทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลทหาร ตลอดจนองค์กรอัยการ แม้เป็นองค์กรที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญ แต่รัฐธรรมนูญไม่ได้ให้อำนาจแก่ศาลรัฐธรรมนูญที่จะวินิจฉัยปัญหาขององค์กรเหล่านี้

สำหรับผู้ที่มิสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยคดีประเภทนี้ สามารถแยกได้เป็น 2 กรณี

1) กรณีที่เป็นปัญหาโต้แย้งในเรื่องหน้าที่และอำนาจระหว่างองค์กรตามรัฐธรรมนูญหลายองค์กร ผู้ที่มีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ได้แก่ องค์กรซึ่งเกี่ยวข้องกับปัญหาที่โต้แย้งกัน เช่น ถ้าเป็นการโต้แย้งระหว่างรัฐสภา กับคณะรัฐมนตรี ผู้ที่มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ก็คือ รัฐสภาหรือคณะรัฐมนตรี นั่นเอง

2) กรณีที่เป็นปัญหาหน้าที่และอำนาจขององค์กรตามรัฐธรรมนูญองค์กรเดียว ผู้ที่มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญก็คือองค์กรที่มีปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจเกิดขึ้นกับตน ซึ่งกรณีนี้เคยมีคดีเข้าสู่การพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญมาแล้ว โดยเป็นปัญหาเกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญของรัฐสภา

คดีดังกล่าวปรากฏในคำวินิจฉัยที่ 4/2564 สืบเนื่องจากมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรยื่นญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ โดยเสนอให้เพิ่มหมวดว่าด้วยการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่โดยตั้งสภาร่างรัฐธรรมนูญขึ้นมา ทำให้เกิดข้อถกเถียงในหมู่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่า รัฐสภามีอำนาจแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเพื่อนำไปสู่การจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่หรือไม่ หรือมีอำนาจเฉพาะการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่ใช้อยู่แบบรายมาตราเท่านั้น ซึ่งปรากฏว่าในการประชุมร่วมกันของรัฐสภาเมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2564 ที่ประชุมเห็นว่ามีปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจเกิดขึ้น จึงมีมติโดยเสียงข้างมากให้ประธานรัฐสภาส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญ

คดีนี้ ศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องของประธานรัฐสภาไว้พิจารณา และมีคำวินิจฉัยในท้ายที่สุดว่า รัฐสภาสามารถจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ได้ แต่ต้องให้ประชาชนลงประชามติก่อนว่าต้องการให้มีรัฐธรรมนูญฉบับใหม่หรือไม่ เพราะประชาชนเป็นผู้ทรงอำนาจสถาปนารัฐธรรมนูญ และเมื่อจัดทำร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่เสร็จแล้ว ก็ต้องให้ประชาชนลงประชามติอีกครั้งว่าจะเห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่หรือไม่ ซึ่งจะเห็นได้ว่าคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในคดีนี้ช่วยสร้างความชัดเจนในเรื่องหน้าที่และอำนาจให้แก่รัฐสภา ทำให้รัฐสภาสามารถเดินหน้าแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญต่อไปได้ภายใต้ขอบเขตหน้าที่และอำนาจที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้

อนึ่ง ปัญหาหน้าที่และอำนาจขององค์กรตามรัฐธรรมนูญที่จะส่งไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ต้องเป็น *ปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว* หากเป็นปัญหาที่ยังไม่เกิดขึ้น ศาลรัฐธรรมนูญย่อมไม่อาจรับปัญหาดังกล่าวไว้พิจารณา เพราะศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรตุลาการซึ่งทำหน้าที่ในการวินิจฉัยปัญหาหรือข้อพิพาททางกฎหมายที่เกิดขึ้นแล้วเท่านั้น หากศาลรัฐธรรมนูญรับปัญหาที่ยังไม่เกิดขึ้นไว้พิจารณา ศาลรัฐธรรมนูญก็จะไม่ใช่ศาลอีกต่อไป แต่จะกลายเป็นผู้รับตีความรัฐธรรมนูญหรือให้คำปรึกษาทางกฎหมายแก่องค์กรตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งไม่ใช่คุณลักษณะและภารกิจของศาลรัฐธรรมนูญในฐานะองค์กรตุลาการ

ปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
The Office of the Constitutional
Court of the Kingdom of Thailand

ของ สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา

คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ

ปัญหาต้องเกิดขึ้นแล้ว

องค์กรใน 3 กลุ่ม
ตามรัฐธรรมนูญ

ประธาน ส.ส. /
ส.ว. / รัฐสภา

คสม.

ประธานองค์กรอิสระ

ปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจขององค์กร

กรณี 1 ประธานองค์กรนั้นๆ เป็นผู้มีสิทธิ
ยื่นหนังสือต่อศาลรัฐธรรมนูญ

ปัญหาโต้แย้งหน้าที่และอำนาจระหว่างองค์กร

กรณี 2

ประธานองค์กรที่มีปัญหามีสิทธิ
ยื่นหนังสือต่อศาลรัฐธรรมนูญ

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง

1. ประธานสภาผู้แทนราษฎร
2. ประธานวุฒิสภา
3. ประธานรัฐสภา
4. คณะรัฐมนตรี
5. ประธานองค์กรอิสระ: 5 องค์กร
(5.1) กกต. (5.2) ป.ป.ช.
(5.3) คตง. (5.4) กสม.
(5.5) ผู้ตรวจการแผ่นดิน

ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับ
หน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือ
องค์กรอิสระ โดยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจดังกล่าวจะต้องเป็นปัญหา
ที่เกิดขึ้นแล้ว และให้องค์กรที่เกี่ยวข้องมีสิทธิยื่นหนังสือ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ
พิจารณาวินิจฉัย

1201

0 2142 5074

@occ_th

www.constitutionalcourt.or.th